

ОРГ. ЈЕД.	Број	Прилог	Вредност

Доц. др Маја Вукић,
Приређивач Зборника
МУЗИКА У КУЛТУРИ СРБА И БУГАРА
МУЗИКАТА В КУЛТУРАТА НА СЪРБИ И БЪЛГАРИ

Већу Департмана за српски језик

РЕЦЕНЗИЈА ЗБОРНИКА
МУЗИКА У КУЛТУРИ СРБА И БУГАРА
МУЗИКАТА В КУЛТУРАТА НА СЪРБИ И БЪЛГАРИ

Зборник **Музика у култури Срба и Бугара / Музиката в културата на сърби и българи** садржи укупно 14 радова, и то 10 штампаних на српском и 4 на бугарском језику.

Радови на српском језику разнородни су по темама и научним областима и припадају области науке о језику (5 радова), 2 рада из науке о књижевности и 1 рад из области музикологије, 1 мултидисциплинарни рад и 1 из области медијске културе.

Јордана Марковић у раду **ЈЕДНОГЛАСНЕ РЕЧИ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ ПИСАЊУ, ГОВОРУ И МУЗИЦИ** анализира речи које се састоје од само једног вокала. У раду је представљен граматички, и семантички статус оваквих речи. Пошто је анализа вршена на основу писаног облика, у раду се анализирају различита решења за њихово представљање у писаној форми узевши у обзир разлике у значењу, које се у говорном језику постижу различитом интонацијом. Корпус анализираних речи састоји се од примера из Речника српског језика МС, из Речника САНУ и на грађи из дијалекатских речника призренско-тимочке говорне зоне. Закључује се да је инвентар ових речи богат, да имају значајну улогу у говорном језику, али и у музици, где често бивају семантички празне јединице, са улогом ритмичке природе – заправо оне попуњавају текстуалне празнине и учествују у образовању ритмичких целина.

Предмет рада Надежде Јовић је музичка терминологија уочена у Речнику села Каменице код Ниша (ЈОВАНОВИЋ 2004) и у Додатку Речнику села Каменице код Ниша (ЈОВАНОВИЋ 2007), која обухвата називе народних музичких инструмената, народних кола, именовања радњи у вези са певањем и свирањем, као и друге појмове у вези са музиком. Радом **МУЗИЧКА ТЕРМИНОЛОГИЈА У РЕЧНИКУ СЕЛА КАМЕНИЦЕ КОД НИША** обухваћени су називи музичких инструмената *армоника, вијолина, гајде, дромбољ, дудук, тобош, ћемане*), народних кола (*кокоњеж/кукуњеж, коленика, руменка*) и именовања радњи у вези са певањем и свирањем (*поји, свири*). У раду се даје семантичка, етимолошка, фонетска и творбена анализа неколико десетина назива музичких термина. Закључује се да су они превасходно словенског порекла, али да се међу њима налазе и позајмљенице из различитих језика. Према својим граматичким особинама, уклапају се у лексички систем сврљишко-заплањског дијалекта.

У раду Маје Вукић **ОНОМАТОПЕЈСКИ УЗВИЦИ У СИНТАКСИЧКОЈ ФУНКЦИЈИ У САВРЕМЕНОМ СРПСКОМ ЈЕЗИКУ** са функционалног аспекта анализирани су узвици, али не као самостални искази или осамостаљени делови исказа без функције у реченичној структури, већ узвици у позицији члана реченичног устројства. Корпус се базира на примерима из електронског корпуса савременог српског језика, и на примерима са интернета. Ономатопејски узвици јављају се у српском као функционални приближни еквиваленти глагола, именица, придева и прилога у позицији: зависне клаузе или пак независне клаузе сложене реченице, затим у функцији предиката, компоненте предиката, субјекта, објекта, адвербијалне допуне, атрибута и адвербијалне одредбе. Посматрају се услови за појаву овог типа узвика у некој од поменутих позиција,

У раду Иване Митић по називом ЛИНГВОСТИЛИСТИЧКИЛИСТИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ АПОСТРОФЕ НА КОРПУСУ ОДАБРАНИХ ИЗВОРНИХ НАРОДНИХ ПЕСАМА описују се граматичке и стилистичке карактеристике апострофе на корпусу одабраних изворних народних песама. Циљ ауторке је да утврди да ли начин структурне реализације апострофе има последице по њену семантичку реализацију и у чему се огледа допринос ове фигуре на стилогеном плану. На основу анализираних изворних народних песама у дијалошкој и у монолошкој форми, она примећује да примарна улога апострофе није обраћање, или скретање пажње, већ учешће у грађењу рефрена, понављањем елемената испражњеног значења као што су *ој, море, лади, душо, јаре*. Апострофа је овде само граматички реализована, док њена значењска реализација изостаје, а стилогени ефекат препознаје се кроз остваривање мелодичности. Из тог разлога, апострофа, у одабраним изворним народним песмама може да изађе из основне позиције и да поприми нова својства – да буде структурни део рефрена и има улогу на плану звучања.

У раду Саве Стаменковића МУЗИКА У НАСТАВИ СРПКОГ И ХРВАТСКОГ ЈЕЗИКА И КУЛТУРЕ У БЛИСКОСРОДНИМ ЈЕЗИЧКИМ СРЕДИНАМА: ПРИМЕР БУГАРСКЕ аутор се бави улогом музике у настави српског и хрватског језика као страног у оним срединама где постоји већи степен разумевања српског језика. У првом делу рада аутор анализира уџбенике српског и хрватског језика као страног и удео и особине песама у њима. Други део рада заснован је на истраживању спроведеном путем анкете на ВТУ. Испоставља се да су студенти из Бугарске први додир с језиком имали преко турбо-фолк музике. У раду се покушава дати модел употребе музике у настави, који би се заснивао на балансу у употреби изворне етно, поп и рок музике у настави српског и хрватског језика као страног.

У зборнику се налазе и 2 рада на српском из области науке о књижевности.

Јелена Младеновић у раду ЛАМЕНТ НАД УСПАВАНИМ ГРАДОМ: МИЛОШ ЦРЊАНСКИ У РОК МУЗИЦИ, полазећи од методолошког оквира у интертекстуалним и интермедијалним теоријама и трансмедијалној наратологији, фокусира се на испитивање начина на који функционише интермедијални цитат који потиче из поеме „Ламент над Београдом” Милоша Црњанског у мултимедијалном уметничком делу „Београд спава” рок групе Блок аут. „у којима истакнуто место добија топос града. У раду се проучава интерференција различитих уметничких семиотичких система пошто је песма Београд спава већ интерпретација истоимене песме групе У шкрипцу. Испитујући „свет приче“ кроз различите медије, са посебним освртом о на музички спот, ауторка долази до значајних запажања о односу између субкултуре и доминантне културе.

У раду МУЗИЧКИ НАРАТИВ СА СТАНОВИШТА ТРАНСМЕДИЈАЛНЕ НАРАТОЛОГИЈЕ Маша Станишић такође испитује наративност музике са аспекта трансмедијалне наратологије, чији је основни циљ да објасни могућности наративизације у различитим медијима. Истраживање се базира на теорији финског музиколога и семиотичара Тарастиа, и испитује које су то структуре у музици које нам омогућавају да је доведемо у везу са причом и поставља питање да ли музика може да исприча конкретну причу.

Музиколог Соња Цветковић на почетку рада ДОПРИНОС ПРОУЧАВАЊУ СРПСКО-БУГАРСКИХ МУЗИЧКИХ ВЕЗА: КОНЦЕРТ НИШКОГ ЦРКВЕНОГ ПЕВАЧКОГ ДРУШТВА „БРАНКО” У СОФИЈИ 1904. ГОДИНЕ даје општи поглед на музичку културу Срба и Бугара крајем 19. и почетком 20. века, указујући на бројне сличности и објашњавајући је чињеницом да су обе земље прошле вишевековну османску окупацију и изолованост од развојних токова западноевропске музичке праксе.

Кратак осврт на улогу музике у процесу успостављања и еволуције националне културе током друге половине и у последњим деценијама 19. века, увод је у приказ културних манифестација које су допринеле успостављању дипломатских односа после окончања српско-бугарског рата (концерти Београдског певачког друштва, наступи Пиротског певачког друштва „Момчило”, тамбурашког оркестра софијског огранка Друштва „Хрватска задруга”, Пловдивског певачког друштва...). У контекст описаних

прелому векова, аутор детаљно описује делатност и улогу Нишке црквене певачке дружине „Бранко” (основане је 1887. као црквени хор при Саборном храму Св. Тројице у Нишу) и значај концерта одржаног у Софији 1904. године.

Рад Данијеле Здравих Михаиловић и Драгана Тодоровића ИЗМЕЋУ УМЕТНОСТИ И ЕСТРАДЕ – ПРОФЕСИОНАЛНИ МУЗИЧАРИ ПРЕД ИЗАЗОВИМА САВРЕМЕНОГ ДРУШТВА, сем увода и закључка, садржи три кључна поглавља: *Млади музичари на раскришћу*, *Професионални музичари као део тржишта* и *Улога наставника у стручном музичком образовању*.

Аутори дају преглед актуелног стања музичке праксе у Србији, исказује мишљење да је нужно извршити бројне корекције на пољу образовања, како у школским тако и у ширим оквирима. Истиче и да је и материјални положај, не само наставника музике већ и просветних радника уопште, важан чинилац стања у школству данас. У раду се предлаже раздвајање уметности од индустрије забаве (коју делом чини и медијска култура), и стварање јасне границе између тих двеју области (с обзиром на вредности које уметност треба да негује и чува, насупрот њеној инструментализованости ради профита).

Аутори истичу да су два најважнија начина пропагирања вредности уметничких садржаја – квалитет образовања и дијалог о вредностима уметничких и забавних садржаја. Предлаже већу контролу свих облика уметничких, научних и забавних садржаја, наглашавајући да би иза овакве осмишљене мисије морала да стоји држава, јер се појединачним покушајима не могу постићи значајнији резултати.

У раду из области медијске културе МУЗИЧКА ЕМИСИЈА „ШЉИВИК” У ФУНКЦИЈИ ПРОМОЦИЈЕ И ОЧУВАЊА КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ, аутора Татјане Вулић и Марте Митровић анализира се допринос поменуте емисије очувању културног наслеђа Срба и неговању доброг музичког укуса. Полази се од чињенице да је „Музика као део културног идентитета народа (песма, игра и извођење музике на инструментима) уврштена у нематеријалну културну баштину као један од најважнијих задатака УНЕСК-а, ауторке путем два параметра гледаности (рејтинг и шер) анализирају улогу емисије Шљивик у борби против шунда.

Ова емисија у правом смислу доприноси очувању нематеријалног добра у Србији промовишући музичку традицију и културу са овог простора и чувајући од заборава песме, игре и инструменте из свих крајева земље.

Зборник МУЗИКА У КУЛТУРИ СРБА И БУГАРА / МУЗИКАТА В КУЛТУРАТА НА СЪРБИ И БЪЛГАРИ садржи четири рад написана на бугарском језику. Два припадају науци о језику, а два науци о књижевности.

Валентина Ц. Бонцолова истражује језик реклама у раду МУЗИКА КАО КОМПОНЕНТА РЕКЛАМНОГ ТЕКСТА. Питање музике као компоненте рекламног текста део је шире теме о везама између уметности и рекламе. У раду су представљени и анализирани начини за укључивање музике у текст штампане рекламе, међу којима су главни визуелизација музичара, музичких инструмената и елемената нотних записа. У вербалној компоненти рекламе музика се јавља кроз коришћење лексичких јединица из семантичког поља музика, у основном и пренесеном значењу. Такође се разматрају и графички окازیонализми, као и друге форме језичке игре у којима се користе музички симболи. Сви наведени начини укључивања музике у штампану рекламу имају за циљ компензацију недостатка аудио записа, који је битна компонента код других канала за дистрибуцију рекламних текстова.

У раду О МЕДИЈСКОЈ МАНИПУЛАЦИЈИ У ИЗВЕШТАВАЊУ О СВАЂАМА ЗБОГ ГЛАСНЕ МУЗИКЕ Силвија П. Коева истражује тему у вези са манипулацијом медија на бугарским интернет порталима – у питању су свађе (понекад прерасле у праве друштвене скандале) које избијају због прегласне музике. Језички материјал узет је са интернет информационалних портала које Бугари најчешће посећују и у које имају највише поверења, те преко којих манипулације најлакше пролазе. Након анализе вести са портала и међусобног поређења истих, излажу се кључни налази у вези са коришћеним

Радослав Д. Радев у раду МУЗИКА СУСРЕТА У ПРИПОВЕТКАМА ЈОРДАНА ЈОВКОВА бави естетиком сусрета ликова у приповеткама Јордана Јовкова, кроз које се показује бугарски начин размишљања. У раду се развија идеја да Јовков представља ове сусрете као могућност да ликови изграђују сами себе гледајући и видећи друге. У ту сврху он је користио особености говорног језика како би приповеткама дао снажнији ритам, боју, драматичност и музику. Гледање и виђење се ту тако често користи као начин за сазнавање да се ликови непрекидно мењају и поново откривају. Приликом сусрета људи прихватају као истину оно што очима виде, а реч, дијалог, само је потврда онога виђеног. У вези са датим проблемом анализирани су приповетке: „Шибил“, „Кошута“, „Песма точкова“ (Песента на колелетата), „Јуначке главе“ (Јунашки глави), „Суд“ (Съд) и друге.

Владимир С. Стојанов у раду МЕЛОДИЧНОСТ БУГАРСКИХ ПЕСАМА И БАЈА ГАЊО:

ДЕМОНОЛОГИЈА ДИСХАРМОНИЈЕ бави се мелодичношћу као центром народне психологије и хармоније, разматрајући је кроз дихотомију певање : ћутање. Аутор износи тезу да Алеко Константинов не апострофира градске песме као извор вулгарности и деструкције већ кроз Бај Гања и њему сличне ликове Константинов указује на вулгарну интерпретацију као почетак једне демонске оргије. Оргијастична лаж претвара нешто у ништа, живот у смрт, љубав у насиље, музику у урлик, домовину у територију, бугарске духовне (музичке и вербалне) лествице у ужасан и самораспадајући турбо-фолк. Бајагањство као општи синоним за демонску дисхармонију представља враћање уназад, али не ка примитивном као стању чисте крви (као што је то случај у делу Геа Милева), већ ка примитивном као отрову и духовном самоубиству. Та оргијастична лаж нема ни почетак, ни крај, за разлику од дела Алека Константинова, али, она је ипак потребна као одбрана против равнодушности и апатије, као основа за ослушкивање себе и васкрсење личне и националне мелодичности.

Рецензенти са задовољством предлажу за штампу двојезични тематски зборник МУЗИКА У КУЛТУРИ СРБА И БУГАРА / МУЗИКАТА В КУЛТУРАТА НА СЪРБИ И БЪЛГАРИ.

Рецензенти

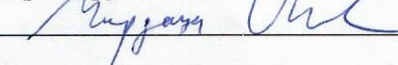
Проф. др Антонија Велкова-Гајдаржиева

Проф. др Марија Илиева

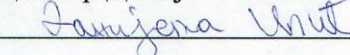
Проф. др Мирјана Илић

Доц. др Данијела Костадиновић

Доц. др Данијела Илић

У Нишу, 20. IV 2018.